

gimnazii, ga odganjajo, kolikor mogoče. Izgovarjajo se pa s tem, da nimajo dosti vajenih učiteljev.“ — Tako se piše iz Dalmacije. Imena spremeni, pa je vse, kakor pri nas. — Vkljub narodnim željam vlada v Dalmaciji in na Primorju laški jezik namesti domačega slovenskega, ravno tako kakor med Slovenci v notranji Avstrii nemški namesti domačega slovenskega. Tega ravnanja škodljivi nasledki se že očitno vidijo. Razširjanje italijanskega življa v Dalmaciji, Istrii in na Goriškem je Lahe napotilo, da si svoje Dalmacijo, Primorje in vso zemljo do julskih planin, naj je goriška ali kranjska! Naš Triglav, ki je od nekdanj stal sredi Slovencev, postal bi naenkrat „Trihorn“ in slovensko-laški mejnik. Drugi Slovenci v notranji Avstrii pa so domá tako, kakor da bi bivali v nemški domêni; ako tirjajo ravnopravnost národno, precej nastane hrup v kulturonosnih časnikih in oponaša se nam, da imamo „separatistične tendencije“ in da smo sovražniki vsega, kar je nemško in omično. Po tolikem hrupu utegne celó pruski Pavliha enkrat reči, da je čul nemški „šmercenšraj“ na jugu, in da mora proti surovim Slovincem braniti nemško imé, omiko in moč na obalih nemškega jadranskega morja, — kakor da bi bil veliki nemški narod v nevarnosti, ako sme in hoče mali slovenski narod biti to, kar je res, slovenski!

Kar je enemu prav, mora biti tudi drugemu. — Avstrija je iskala svojega upljiva v Nemčiji posebno v imenu narodnosti. V tem imenu je združena s Prusom izpodila Dance iz Šlezvik-Holštinske vojvodine. Treba, da isto idejo, ki bi Avstrijo po vsem prerodila in ji dala neizmerno novo moč, goji tudi popolnoma v domači državi, ki je lepša in mogočnejša nego nezvesta nam Nemčija. Tudi Belkredijevo ministerstvo je o tej ideji nekako svoje. Razvitku laške narodnosti dajala se je vsegdar popolna prostost; pred očmi vlade razširjal se je laški jezik celó v pokrajnah, ki niso laške. Popolnoma prosto se širi magjarski jezik tudi v nemagjarskih krajih. Kako se dalje goji, podpira in širi nemški jezik v nenemških krajih, znano je, posebno Slovincem. Ni zdaj čas za to, da bi naštevati britke nam skušnje po mnogih okrajnah zemlje slovenske — lojalnost slovenska ni prazna beseda; zato zdaj, ko nevarnost pretí na jugu in severji vesoljni Avstrii, ne odkrivamo ran slovenske notranje Avstrije, ki bi jih môgli po pravici, in to tem več, ker slovanstvu nasprotni časniki še zdaj ne mirujejo, da ne bi grizli poštenih Slovencev — in to celó v vladnih listih!

Menim, da Slovincem zopernih reči ministerstvo Belkredijevo ni ukazovalo, sicer bi ga centralistični listi ne grajali tako; al ministerstvo je vse to dopustilo, ker morebiti ni dosti pazilo ali pa preveč zaupalo sebi podložnim uradnikom. In tako se je utegnulo tû in tam kaj zgoditi, kar nam ni prav nič po volji bilo, in bi gotovo tudi ministerstvu po volji ne bilo, ako bi izvedelo, al prav izvedelo, kar se je godilo.

Centralistični nemški časniki in za njimi mestni odbori na Dunaji, Gradcu, Salcburgu tirjajo, naj se zopet vpeljejo naredbe, ki so v lanskem septembru ustavljene bile po pravi državni modrosti. Oni na vso moč izpodkopujejo sedanje ministerstvo, ker ni dosti centralistično, in vendar kako malo je federalistično, kako malo je še dosihmal Slovanom pravice izpolnilo! Mi bi lahko več vzroka imeli tožiti, al ne kamnjamo nikogar, ker zdaj še zaupamo.

Mi dobro vemo, kakošno butaro je prevzelo po Schmerlingu in da k nesrečni sedanji vojski s Prusom je Schmerlingovo ministerstvo kvas postavilo 1864. leta, ko se je vteknilo v Šlezvik-Holštinsko pravdo. Zdaj je tisto seme strašen sad rodilo. Naj vlada z bistrim očesom pogleda gori

na sever, kako nam Nemci povračajo našo „precartano“ skrb za Nemčijo, pa tudi doli na jug, kjer se je namesti slovenskega življa ravno tako precartano gojil laški živelj, da Labi zdaj Dalmacijo in Primorje prištevajo talijanski državi.

Naj tedaj ministerstvo Belkredijevo trdne volje popravi, kar so grešili predniki njegovi! Nalogo ima veliko, al Avstrija v resnici potrebuje drugačne politike!

Slovstvene stvari.

Naznanilo družbe sv. Mohora.

Razpošiljava letošnjih družbinih bukev čast. gg. dekanijskim predstojnikom se prične v nekoliko dneh. Vsak ud prejme a) „Življenje svetnikov“, b) „Prilike“, c) „Kortonico“, d) „Koledarček“, e) vsaj ene „Večernice“; namesto drugih Večernic se pa pošljejo nekterim novim družnikom kake starše bukvice, ker je bilo letos „Večernic“ premalo tiskanih. Ker morajo častiti gg. dekanijski predstojniki voznino prejetih bukev sami plačevati, toraj prosimo, da jim gg. udje te stroške povrniti blagovolijo; saj pride na vsacega uda komaj 3 do 4 krajcarje plačila, če jih je več v dekani. Ob enem se daje na znanje, da se za tekoče leto ne prejema več novi udje, ker bi se jim ne moglo več postreči s knjigami.

V Celovcu na sv. Mohora dan 1866.

Družbin odbor.

Slovensko slovstvo.

* Od Krišt. Šmidovih pripovedi za otroško mladost sta v J. Leonovi tiskarnici in knjigarnici v Celovcu ravnokar prišla dva zvezka na svetlo. Poslovenil ju je gosp. J. Bilec: prvi zvezek se imenuje „Sveti večer“, drugi „Bogomir, mladi puščavnik.“ Vsako knjižico zaljša 6 podobic.

Da ga ni pisatelja, ki bi prekosil Kr. Šmida v pripovedih za otroško mladost, to vês svet vé, ki Šmidova dela prestavlja v različne jezike. Imé Bilčevo, ki ga nahajamo na 1. zvezku, pa nam je že samo po sebi porok, da je prestava izvrstna, in res je prevod slovenski vês primeren razumu mladosti naše in jezik gladko teče. Ker je tudi natis čeden in vsa oblika knjižice lična, moramo z zasluženno pohvalo pozdraviti to novo izdajanje Krišt. Šmidovih otroških knjig, ktere so še posebnega priporočila vredne za šolske premije. Na prodaj ima nova zvezka vsaka knjigarnica na Slovenskem.

* 1. list novega časnika, „Tržaški Ljudomil“ imenovanega, je že 15. dne t. m. prišel na svetlo. Tako sta si — razun jezika — v vsem podobna, da „Ljudomila“ po pravici moremo imenovati po poli-brata „Primorjana.“ In še le, ko smo brali „vabilo k naročbi“, smo našli ključ, za kaj da je v Trstu izhajati začel drugi list, po osnovi prvemu vês enak? Sl. vredništvo namreč pravi: „Mislimo, da se ne bo zdel preobilen (odveč) ali nepotreben, saj so pač marsikteri dozda že svojo željo izustili, da bi „Ilirski Primorjan“ vsako nedeljo izhajal. S tim drugim listom se bo tedaj skorej omenjena želja izpolnila.

Prvi list obsega „novi cesarski razglas“, „Avstrija je v nevarnosti“, „najzadnje novice“, 3 dopise, „al je treba vojskovanja?“ „Preslana kaša“, „Pogovor med Micetom, Ančiko in Božidarom“ — v tistem „prečudnem“ narečji, ki naj bi se raji „šrajal“ kakor — pisal v vsakem listu. Vendar brez zamere je to rečeno, ker domači bravci morebiti ravno te sestavke najraje beró.